

Folkbildningens kultur och bildning i hela landet

Staten har fyra syften med stödet till folkbildningen. Stödet syftar till att:

- *stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin*
- *bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen*
- *bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället*
- *bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.*

Flera av målen bygger på att folkbildningen finns där människor bor och verkar, så att de kan ta del av utbudet – delta i studiecirkel, gå på kulturarrangemang och få hjälp att driva föreningar och nätverk.

Kultur var du än bor

På många orter är studieförbunden de enda aktörerna som erbjuder kultur, eller så är det just genom samarbete med studieförbunden som andra föreningar kan erbjuda sina unika kulturupplevelser.¹ Med andra ord är det ingen överdrift att säga att studieförbunden definitivt bidrar till att bredda intresset för kultur – och göra den tillgänglig att delta i – i enlighet med statens fjärde syfte. Att folkbildningen möjliggör kultur i hela landet är viktigt, inte minst eftersom en stor del av statens kulturbudget går till etablerade institutioner som Dramaten, Kungliga Operan och statliga museer, institutioner som finns i Stockholmsområdet.² Myndigheten för Kulturanalys rapporterar att boendeorten spelar stor roll för människors möjlighet att ta del av kultur – och utbudet är betydligt tunnare på mindre orter och i glesbygden.³ Samtidigt visar det sig dock att det egna kulturutövandet är större på orter med en mindre professionell kulturscen.⁴ Amatörkulturen, såväl som den semi-professionella, växer alltså när människor skapar sitt eget kulturutbud – och de gör det till stor del via studieförbunden.⁵

Bildning över hela landet – men medlen minskar

Studieförbundet Vuxenskolan har verksamhet i landets alla 290 kommuner.⁶ Det är viktigt för att kunna uppfylla statens syften med stödet till folkbildningen, så att alla människor, oberoende av var de bor, kan bilda sig, påverka sina liv och påverka samhället runt dem. Men det här är inte bara viktigt för staten – utan också för kommuner och regioner. Ändå minskade de kommunala bidragen till folkbildningen med 66 procent mellan 1992 och 2017 – och de regionala stöden minskade med 33 procent under samma period, samtidigt som de statliga anslagen bara ökade med åtta procent.⁷ Det här innebär förstås att de totala medlen till studieförbunden har minskat ordentligt. Under samma period växte Sveriges BNP dessutom med 65 procent vilket gör att Studieförbundens anslag har minskat från 0,13 procent till 0,05 procent.⁸ Ändå fortsätter studieförbunden att erbjuda verksamhet även i de kommuner där anslagen minskar som mest. Studieförbunden samlar störst andel deltagare i förhållande till befolkningen på landsbygden och på mindre orter.⁹ Det betyder att alla kan njuta av och skapa kultur, lära sig om föreningskunskap, gå i en skrivarcirkel och starta ett rockband – bland så mycket mer – oavsett var en bor. Men för att det ska fortsätta måste minskningen av medlen upphöra. Klokare vore istället att satsa för framtiden – och rusta folkbildningen för att nå ännu fler människor.

Folkbildningen söker större mångfald

Det är på mindre orter och i glesbygd/landsbygd som studieförbunden har svårast att nå en större mångfald människor med sin verksamhet.¹⁰ Här behövs mer resurser för uppsökande insatser och etablering av verksamhet. Fler lokala projekt och samarbeten med kommuner och regioner är nödvändiga för att bevara folkbildningen i alla Sveriges 290 kommuner och därtill nå fler och olika samhällsgrupper. Statens syften må vara nationella, men folkbildning sker lokalt.

Studieförbundet Vuxenskolan vill särskilt lyfta

- Vi finns och verkar i hela landet, vi har dessutom bemannade kontor i 200 av landets 290 kommuner. Vi genomför varje år 55 389 kulturarrangemang som i sin tur når 2 986 309 deltagare (ej unika individer) och samverkar med 100-tals kulturföreningar varje år.
- Det ekonomiska stödet från så väl staten som kommun och region är betydelsefullt. Men det är alarmerande att det lokala och regionala stödet minskar så kraftigt.
- Samverkan mellan det offentliga och SV stärker och breddar invånarnas kultur- och bildningsintresse. Det handlar inte bara om det ekonomiska stödet, utan genom stödet ges också ett erkännande som ytterst handlar om människors egenmakt.

